

find - IND I HISTORIEN

4. KLASSE

FLYVER FINDS IDÉBOKS – 4. KLASSE

Danmark bliver ét rige

Sagn er gamle historier, der stammer fra vikingetiden. Snak med jeres lærer eller spørg på biblioteket efter disse gamle fortællinger. Mange af sagnene stammer fra bogen »Gesta Danorum – danernes bedrifter« skrevet af munken Saxo Grammaticus. Øv jer i at fortælle sagnene for de andre. Måske kan I lave fortællingerne som hørespil eller små skuespil.

I kan også finde oplysninger på nettet med fx søgeord som »Kong Dan«, »Ver-
mund og Uffe«, »Ragnar Lodbrog«, »Roar og Helge« osv.

Lav en tegning, hvor I viser ting fra vikingetiden fx skibe, våben, smykker osv. Tegn andre ting på jeres tegning, som ikke stammer fra vikingetiden fx en cykel, mobiltelefon, legetøj, briller osv. Lad de andre i klassen finde fejlene.

I kan også lave konkurrencer, hvor I skriver om noget fra vikingetiden og blander det med noget, I skriver fra andre tider.

Brug en overhead-projektor og tegn store billeder af, hvordan vikingetidens mennesker gik klædt. Måske kan I lave en hel familie. I kan finde billeder i mange bøger, der handler om vikingetiden. I kan også bruge nettet og søge på »vikingetiden«.

I har læst historien om høvdingesønnen Ulf (side 15-17). Skriv selv en historie, der fortæller om Ulf's oplevelser på hans første vikingetogt i det fremmede. Husk, at jeres historier skal være så »rigtige« som muligt – om skibet, om rejsen, om udrustning, om våben osv.

Reformationen i 1536

I 1536 sluttede borgerkrigen »Grevens Fejde«. Kongen og adelen besejrede bønderne. En af grundene hertil var, at de rige og magtfulde havde bedre våben. Skydevåben var nu en del af soldaternes udrustning.

Lav plancher, hvor I med billeder og tekst fortæller om skydevåbenes udvikling. Brug bøger fra biblioteket, og find oplysninger på nettet med fx søgeord som »våbenhistorie« eller »Tøjhusmuseet«.

I 1500-tallet opdagede europæerne fremmede verdensdele. Det kunne lade sig gøre, fordi skibene nu kunne sejle i al slags vejr. Lav plancher med tekst og billeder over skibets udvikling fra stenalderens stammebåd til vore dages skibe. Gør især meget ud af middelalderens og renæssancens skibstyper som fx »koggen«, »karavellen« og »karakken«. Du kan også bruge disse ord, hvis du søger på nettet.

I 1500-tallet var alle mennesker overtroiske. Snak med jeres lærer og søg på biblioteket efter bøger om overtro. Hvad gjorde folk for at formilde de overnaturlige kræfter? Nettet kan også give eksempler, hvis du søger på »overtro«.

Men hvad med overtro i dag? Spørg nogle voksne, om de er overtroiske. Bruger vi stadigvæk udtryk som: »En sort kat over vejen betyder ulykke?«.

Besøg jeres lokale kirke og få præsten til at fortælle om, hvordan en protestantisk kirke er indrettet. Måske kan præsten også fortælle jer om, hvordan en katolsk kirke og en muslimsk moské adskiller sig fra jeres kirke.

Husk også at spørge hende/ham om, der er særlige historier knyttet til kirken!

I dag har alle huse og lejligheder indlagt vand, bad og toilet. Men det har man ikke altid haft. Badeværelset, som vi kender det, er ikke meget mere end 100 år gammelt. Hvordan klarede man sig egentlig før i tiden? Hvad betød det for renlighed, sundhed og sygdom?

Prøv også at invitere en læge eller en sundhedsplejerske til at fortælle jer om, hvilke sygdomme der skyldes dårlig hygiejne.

Lav jeres eget hørespil. »Vi kan ikke længere have vores kirke fyldt med pavens djævelskab. I morgen renser vi kirken for helgenbilleder og alt det tant og fjas, som fanden har fyldt Guds hus med ...«

Hvem er med?, hvad sker der? Skriv replikker og husk at bruge lydeffekter.

Tegn en stor trekant. Skriv en liste over alle de forskellige grupper af mennesker, som I tror, der fandtes i Danmark i 1500-tallet - bønder, adelsmænd, håndværkere, kongen, prinser og prinsesser, præster, tjenestefolk, arbejdere osv.

Skriv dem ind i trekanten med kongen øverst – hvordan vil I anbringe alle de andre grupper? Hvem havde mest magt og indflydelse? Sådant en tegning kaldes en samfundspyramide.

Danmark og demokratiet

Danmark fik sin første Grundlov i 1849. Store dele af teksten stammer fra dengang, så den kan være svær at læse.

Prøv med jeres egne ord at forklare, hvad der står i nogle af Grundlovens paragraffer:

§ 71. Stk. 1

»Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse.«

§ 72.

»Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.«

§ 73. Stk. 1

»Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes til at afstå sin ejendom, uden hvor almenvældet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.«

§ 76

»Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.«

§ 77

»Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres.«

§ 78. Stk. 1

»Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.«

§ 79

»Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at samle sig ubevæbnede. Offentlige forsamlinger har politiet ret til at overvære. Forsamlinger under åben himmel kan forbydes, når der af dem kan befrygtes fare for den offentlige fred.«

§ 81

»Enhver våbenfør mand er forpligtet til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver.«

I den første Grundlov fra 1849 var der mange danskere, der ikke havde stemmeret. De var altså ikke en del af demokratiet:

Fruentimmere (kvinderne)
Fattigfolk (folk, der fik hjælp fra det offentlige)
Fjolser (psykisk syge og evnesvage)
Forbrydere (folk, der var straffede for en forbrydelse)
Folkehold (tjenestefolk)

I vore dage har alle disse mennesker stemmeret.

Del jer i grupper. Nogle grupper skal være **for**, at disse mennesker skal have stemmeret – andre skal være **imod**.

Lav plakater med billeder og tekst, der fortæller om, hvorfor I er **FOR** eller **IMOD**!

Hvert nytår inviterer dronningen gæster til det, man kalder for nytårskur.

I Danmark taler vi om, at alle mennesker er lige. Alligevel ser det ud til, at nogle er finere end andre.

Prøv at søge på »borger.dk« og skriv ordet »rangfølge« i søgefeltet. Her kan du så se, hvilke jobs du skal have, når du bliver voksen, hvis du vil med til nytårskur og ønske dronningen godt nytår.

I skolen skal I også lære om demokrati. Hvordan foregår det? I kan tale om det, når I har »klassens tid«, og I kan invitere skolens elevrådsformand til at komme og fortælle jer, hvad der foregår i skolens elevråd.

Tal med jeres musiklærer om, hvilke sange der var populære i Danmark efter Grundloven fra 1849 og de slesviske krige. Sangene handler ikke om krig og ufred, men mere om hvor smukt og dejligt Danmark er.

Prøv at synge nogle af dem fx »I Danmark er jeg født«, »Jeg ved, hvor der findes en have så skøn« og »Jeg elsker de grønne lunde«.

Kvinder bliver borgere

Lav et skuespil ud fra dette billede, der hedder »Barnemordet.« Skriv jeres egen historie om, hvad det for en tragedie, der ligger bag dette triste billede. Finder sådanne drab på børn også sted i vore dage?

Erik Henningsen: Summum jus, Summa injuria. Barnemordet, 1886.
Den Hirschsprungske Samling.

Lav en modeopvisning, hvor I viser det tøj, børn i jeres alder gik med for ca. 100 år siden. Snak med håndarbejds læreren og brug biblioteket og nettet. I billedkunst kan I finde billeder frem, der viser, hvordan børn gik klædt omkring år 1900.

Lav quiz'er og konkurrencer om tiden omkring år 1900.

Fx 13-rigtige om tekniske opfindelser eller, hvilke madretter kendte man ikke omkring år 1900?

Jeopardy om hjem og dagligliv: »Kasse, som blev brugt til at holde maden varm – hvad er en hokasse?«, »Lyskilde, der fungerede ved hjælp af petroleum – hvad er en petroleumslampe?«, osv.

Forfatteren Jules Verne var rigtig populær blandt drenge omkring år 1900. Find bøger som fx »En verdensomsejling under havet«, »Rejsen til månen«, osv. på biblioteket. Hvorfor tror du, at den slags bøger var så spændende for børn og unge for lidt over 100 år siden?

Få bibliotekaren til at hjælpe dig med at undersøge, om Jules Vernes bøger også findes som tegneserier, film eller internetspil.

Skriv historier om kvinders arbejde omkring år 1900. Hvilke jobs kunne de få, hvad sagde familien til, at de arbejdede uden for hjemmet, hvilken løn fik de osv.?

En historie kan fx begynde sådan:

»Augusta var frygtelig nervøs. Hun lukkede ikke et øje hele natten, for hun havde ikke fortalt sin far og mor, at hun skulle begynde som bankelev næste morgen i »Landmandsbanken«. Hendes far ville råbe og skrike, men det skulle han ikke få lov at bestemme ...«